

ARBEIDSRETTE

KJENNELSE

Avsagt: 4. mai 2026
Sak nr.: 25/35
Lnr.: AR-2026-15
Dommer: Tron Løkken Sundet

Saken gjelder: Tvist om bevisilgang

Næringslivets Hovedorganisasjon

Advokat Fredrik Punsvik og advokat
Lasse Gommerud Våg

mot

1. Norsk Helikopteransattes Forbund

Advokat Knut Marius Sture

2. Helikopter Service Teknikerforening

Rettslig medhjelper: Advokat Vilde
Wassås Kveinå

KJENNELSE

- (1) Saken gjelder krav om bevis tilgang i tvist om brudd på fredsplikt og om erstatningsansvar.
- (2) **Bakgrunnen for saken og kravet om bevis tilgang**
- (3) Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) tok ut stevning for Arbeidsretten 10. november 2025 mot Norsk Helikopteransattes Forbund (NHF) og Helikopter Service Teknikerforening (HST). Det ble i stevningen nedlagt slik påstand:

**«1. De aksjoner som ble gjennomført av Helikopter Service Teknikerforenings medlemmer i perioden 5. juni 2025–10. juli 2025 var ulovlige og tariffstridige.
2. Helikopter Service Teknikerforening har opptrådt tariffstridig og ulovlig ved å oppfordre og/eller ikke med alle tilgjengelige midler søkt å avverge eller avslutte slike aksjoner som er nevnt i punkt 1.
3. Helikopter Service Teknikerforening er erstatningsansvarlig for de ulovlige og tariffstridige aksjonene.
4. Saksøker tilkjennes sakskostnader.»**
- (4) Grunnlaget for påstanden er at det skal ha forekommet ulovlig arbeidskamp i form av overtidsvegning og overtidsnekt i perioden 5.–10. juli 2025, koordinert avmelding fra kurs som skulle gjennomføres 11.–12. juni 2025 og arbeidsnedleggelse 24. juni 2025. Formålet med aksjonene skal ha vært å utøve et press på arbeidsgiver knyttet til tvister om opprettelse av stilling, ulempetillegg og kriterier for beregning av ansiennitet ved internrekruttering.
- (5) NHF/HST innga tilsvar 1. desember 2025. De saksøkte bestred at det var gjennomført ulovlige aksjoner og nedla påstand om frifinnelse.
- (6) I stevningen ble det varslet partsforklaringer og ti vitneforklaringer. Det var i tillegg fremlagt en rekke dokumentbevis, herunder e-poster fra leder i HST til medlemmene. I stevningens punkt 5 ble det fremsatt krav om fremleggelse av bevis. I stevningen heter det om dette:

«HST har fremlagt noe korrespondanse fra HST til sine medlemmer. Det provoseres fremlagt skriftlig materiale knyttet til tariffrettslig spørsmål, arbeidstid, overtid og kursavvikling, i form av korrespondanse mellom HST og medlemmene, internt i HSTs styre og som informasjon til medlemmene eller andre interessenter, slik som formenn eller ettersynledere, i perioden april 2025 til september 2025. Dette spesifiseres som følger:
 - Informasjon fra HST, herunder de enkelte tillitsvalgte, til medlemmene eller andre interessenter per SMS, Teams, Messenger, e-post og andre benyttede kommunikasjonskanaler.
 - Kommunikasjon mellom medlemmene i HST i samme periode, på tilsvarende plattformer.

- Innkalling til og referater og presentasjoner fra medlemsmøter.
- Referater/oppsummeringer fra interne møter i ledelsen i HST.
- Kommunikasjon internt i ledelsen i HST.
- Forespørsler fra medlemmer i HST til HST/de tillitsvalgte og svar fra HST.»

- (7) De saksøkte la i tilsvaret frem dokumenter med informasjon som var sendt fra HST og innkalling til medlemsmøte. NHF/HST opplyste at de ikke hadde tilgang til korrespondanse mellom medlemmene og at det ikke fantes referater eller skriftlige oppsummeringer fra interne møter i HST. Kommunikasjonen mellom medlemmene i HST ble heller ikke lagt frem. Om kravet om fremleggelse av bevis uttales det:

«HST har ingen ytterligere skriftlig intern kommunikasjon mellom styremedlemmene som er relevant for saken. Styrets løpende dialog skjer i all hovedsak muntlig, eller via kommunikasjonsplattformer som ikke lagrer innhold permanent, av hensyn til personvern og for å unngå lagring av sensitive opplysninger. Det foreligger derfor ikke ytterligere materiale som kan fremlegges. Styrets arbeid og standpunkt i saksbehandling dokumenteres gjennom skriftlig korrespondanse med bedriften per e-post, hvor hele styret står som kopimottakere.»

- (8) NHO fastholdt i prosesskriv 29. januar 2026 kravet om bevis tilgang og gjorde gjeldende at det fantes korrespondanse om temaer som var relevante for saken. Begjæringen om bevis tilgang for så vidt gjaldt korrespondanse mellom medlemmer ble presisert til å gjelde meldinger som HST hadde sendt til eller fått fra medlemmene eller andre ansatte i virksomheten. For så vidt gjaldt korrespondanse mellom medlemmene, varslet NHO at det kunne være aktuelt å utstede begjæring overfor de enkelte medlemmene. Det ble for øvrig krevd at HST redegjorde for hvilke kommunikasjonsplattformer som ble benyttet, herunder fremleggelse av dokumentasjon for om de løsninger som ble brukt, hadde automatisk sletting av kommunikasjon.
- (9) NHF/HST bestred kravet om bevis tilgang og viste til at den var «svært vid og lite presis», og opplyste at man ikke hadde korrespondanse knyttet til tariffrettslige spørsmål, arbeidstid mv. «av relevans for nærværende sak». Den interne kommunikasjonen ble gjennomført ved møter og løpende dialog som ikke genererte dokumenter «av en art som kan belyse tvistetemaet». NHF/HST mente at det utover det som allerede var fremlagt, ikke fantes «systematisert eller arkivert dokumentasjon som er relevant for sakens tviste- og bevistema».

- (10) I prosesskriv 20. februar 2026 presiserte NHO at begjæringen om bevisatilgang inntil videre ikke ville omfatte korrespondanse mellom medlemmene. På bakgrunn av NHF/HSTs beskrivelse av de tekniske løsningene som ble brukt for kommunikasjon, fastholdt NHO at det måtte finnes dokumenter som skulle vært lagt frem i saken.
- (11) NHF/HST fastholdt at begjæringen om bevisatilgang var for vidtrekkende og upresis. Det ble vist til at tvisteloven ikke åpnet for en discovery-prosess, og at dersom en slik vidtrekkende begjæring ble tatt til følge, ville det ha en kjølede effekt på interne drøftelser i fagforeningen og på medlemskontakten. Dette ville stride mot Grunnloven § 101 og EMK artikkel 11.
- (12) Arbeidsretten avsa kjennelse 13. mars 2026 hvor begjæringen om bevisatilgang ikke ble tatt til følge.
- (13) **Bakgrunnen for den nye begjæringen om bevisatilgang**
- (14) NHO har i prosesskriv 24. mars 2026 prinsipielt begjært omgjøring av kjennelsen av 13. mars 2026, og subsidiært begjært bevisatilgang i henhold til en justert påstand.
- (15) NHO gjorde også gjeldende at forberedende dommer var inhabil på grunn av de vurderinger av sakens bevismessige stilling som kom til uttrykk i kjennelsen. Den videre saksforberedelsen er derfor overført til en annen dommer frem til inhabilitetsspørsmålet er avgjort.
- (16) **Partenes anførsler**
- (17) *Næringslivets Hovedorganisasjon* har i korte trekk anført:
- (18) Kjennelsen av 13. mars 2026 må omgjøres. Kravet om fremleggelse av bevis gjelder dokumenter som Arbeidsretten legger til grunn kan være relevante for sakens tema. Det er ingen holdepunkter for at fremleggelsen vil være spesielt arbeids- og tidkrevende. Dette taler klart for at begjæringen om bevisatilgang tas til følge.
- (19) Det er åpenbart relevant for saken at det i perioden januar–mai 2025 ikke sendes ut e-poster med påminnelser om at overtidsprotokollen hadde utløpt. Det samme gjelder at foreningen i 2023 sendte tilsvarende påminnelser under interessetvisten som da bestod mellom partene.

- (20) Organisasjonsfriheten er ikke til hinder for bevis tilgang i en situasjon hvor de saksøkte selv har lagt frem deler av den interne korrespondansen. Dersom den interne kommunikasjonen ikke blir lagt frem som bevis, vil rettergangen ikke oppfylle kravene i Grunnloven § 95 og EMK artikkel 6.
- (21) *Norsk Helikopteransattes Forbund og Helikopter Service Teknikerforening* har i korte trekk anført:
- (22) Det er ikke grunnlag for å omgjøre kjennelsen av 13. mars 2026.
- (23) Kjennelsen bygger på et korrekt utgangspunkt om plikten til å legge frem bevis. NHOs påstand er vidtrekkende og griper inn i fagforeningsarbeidet. Det er ingen eksempler i Arbeidsrettens praksis på at lignende begjæringer har blitt tatt til følge.
- (24) NHF/HST fastholder for øvrig anførselene slik de er gjengitt i kjennelsen 13. mars 2026.
- (25) **Arbeidsrettens merknader**
- (26) *Utgangspunkter*
- (27) Etter arbeidstvistloven § 48 sjette ledd kan retten pålegge enhver å fremlegge «dokumenter, forretningsbøker og andre bevis som vedkommende har rådighet over». Dette omfatter også elektronisk lagret materiale, på samme måte som etter tvisteloven kapittel 26, jf. ARD-2012-267 avsnitt 39. Bestemmelsen om adgang til å pålegge enhver å fremlegge dokumenter mv. i saker for Arbeidsretten må ses i sammenheng med rettens ansvar for å sørge for at saken blir fullt opplyst, jf. arbeidstvistloven § 48 første ledd, jf. ARD-2012-267 avsnitt 42.
- (28) Tvistelovens regler om realbevis oppstiller tre hovedkrav for bevis tilgang, jf. HR-2019-997-A avsnitt 29: Gjenstanden må utgjøre bevis i saken (relevanskrav), kravet om fremleggelse må være tilstrekkelig presist (spesifikasjonskravet) og bevisfremleggelsen må ikke være uforholdsmessig byrdefull.
- (29) *Kravet om bevis tilgang*
- (30) NHO har prinsipielt begjært kjennelse om bevis tilgang i samsvar med den justerte påstanden som ble fremsatt i prosesskriv 6. mars 2026. Påstanden lød:

«Helikopter Service Teknikerforening plikter, senest syv dager etter rettens kjennelse, å bevirke fremleggelse av alle e-poster, tekstmeldinger, og annen skriftlig korrespondanse, meddelelser eller kommunikasjon, notater, referater, og oppsummeringer, som er utarbeidet av og/eller sendt fra eller til ett eller flere av styremedlemmene i Helikopter Service Teknikerforening, Rolf Eirik Nes, Egil Magne Kongshaug, Jan Ove Elden, Terje Idland, Remy Snilstveit, i perioden 01. april 2025 til 20. august 2025, som helt eller delvis omhandler arbeidstid, overtid, kursavvikling eller bemanningssituasjonen i selskapet. Pålegget omfatter også korrespondanse som måtte være slettet, men som likevel kan la seg gjenopprette.»

(31) Det prinsipale kravet gjelder dokumenter i form av notater, e-poster mv. utarbeidet av styremedlemmene m.m. i HSF og/eller sendt til/fra dem, for så vidt dokumentene helt eller delvis gjelder arbeidstid, overtid, eller kursavvikling i selskapet.

(32) I prosesskriv 24. mars 2026 er det nedlagt en subsidiær påstand for det tilfellet at den prinsipale påstanden ikke tas til følge. Den subsidiære påstanden lyder:

«Helikopter Service Teknikerforening plikter å bevirke fremleggelse av alle e-poster som er sendt fra eller til styret@mfhs.no, leder@mfhs.no og/eller nestleder@mfhs.no, samt tekstmeldinger, notater og referater, som er utarbeidet av og/eller sendt fra eller til Rolf Eirik Nes (leder) og/eller Terje Idland (nestleder), i perioden 01. april 2025 til 15. juli 2025, som helt eller delvis omhandler arbeidstid, overtid, eller kursavvikling i selskapet. Pålegget omfatter også korrespondanse som måtte være slettet, men som likevel kan la seg gjenopprette.»

(33) Det subsidiære kravet er begrenset til e-poster til/fra nærmere angitte e-postadresser, og tekstmeldinger, notater eller referater utarbeidet av eller sendt fra/til leder og nestleder i foreningen for så vidt dokumentene helt eller delvis gjelder arbeidstid, overtid, eller kursavvikling i selskapet.

(34) *Spørsmålet om hvilke dokumenter de saksøkte besitter*

(35) Kravet om bevis tilgang gjelder de dokumenter saksøkte har hånd om eller kan skaffe til veie. Hvorvidt en part har hånd om eller kan skaffe til veie et bevis må avgjøres etter vanlige bevisregler, det vil si om det er overveiende sannsynlig at partene har hånd om eller kan skaffe til veie dokumentet, jf. Rt-2012-410 avsnitt 26.

(36) NHF/HST har under saksforberedelsen vist til at begjæringen til dels gjelder dokumenter som ikke finnes. For kravet om fremleggelse av referat mv. har de saksøkte for det første opplyst at det ikke er utarbeidet slike dokumenter. For det andre er det vist til at kravet om fremleggelse gjelder kommunikasjon som har skjedd ved bruk av medier hvor meldingene ikke lagres. NHO har tidligere anført at påstanden om at de saksøkte ikke besitter dokumentene ikke er troverdig.

- (37) NHO har presisert påstanden til å gjelde dokumenter som lar seg gjenopprette. På dette punkt er det ikke mulig å gi en mer presis angivelse av kravet om bevis tilgang. Det er slik kravet nå er utformet ikke nødvendig å ta stilling til om NHF/HST holder tilbake relevante bevis som de har hånd om eller kan skaffe til veie.
- (38) *Spørsmålet om begjæringen gjelder dokumenter som kan tjene eller føres som bevis*
- (39) De saksøkte anfører at kravet om bevisfremleggelse gjelder dokumenter som ikke er relevante for saken.
- (40) Krav om bevis tilgang må gjelde dokumenter som kan tjene som bevis i saken, jf. tvisteloven § 21-7 første ledd. Det som kreves fremlagt må være relevant for saken; hvilken bevisverdi det måtte ha, er ikke av betydning for denne vurderingen.
- (41) Hva som utgjør bevis, må vurderes ut fra de krav Arbeidsretten skal avgjøre, de påstandsgrunnlag parten gjør gjeldende og partens pretensjoner om rettsregler, jf. NOU 2001:32 side 949. Retten er imidlertid ikke bundet av partenes pretensjoner om at noe utgjør et bevis, jf. HR-2019-997-A avsnitt 57–58.
- (42) Saken gjelder krav om fastsettelsesdom for at HST har brutt fredsplikten og for erstatningsansvar. Kravet om dom for brudd på fredsplikten gjelder for handlinger eller unnlatelser i perioden 5. juni 2025–10. juli 2025.
- (43) Påstandsgrunnlaget for kravet om fastsettelsesdom for brudd på fredsplikten er i korte trekk at det har forekommet en koordinert aksjon blant de ansatte for å utøve press på arbeidsgiver i form av overtidsnekt, avmelding fra kurs og arbeidsnedleggelse. Kravet om dom er rettet mot HST; det er ikke krevd dom for den enkelte ansattes brudd på fredsplikten. For HST skal bruddet på fredsplikten bestå i at foreningen har oppfordret til slike aksjoner og/eller ikke har forsøkt å avverge eller avslutte slike aksjoner. Det er videre anført at bruddet på fredsplikten knytter seg til tre tvister mellom arbeidsgiver og HST: Uenighet om opprettelse av stilling som Manager Crew Planning Maintenance, uenighet om ulempetillegg og uenighet om ansiennitet ved internrekruttering.

- (44) Ut fra saksøkers påstandsgrunnlag er et bevistema i saken hva foreningen har gjort eller unnlatt å gjøre, herunder om foreningen har tilskyndet eller oppfordret til aksjoner blant medlemmene, slik at de i fellesskap eller forståelse med hverandre har gjennomført de påståtte aksjonene. Kommunikasjon mellom foreningen og styret på den ene siden og medlemmene på den andre vil være blant temaene som må belyses både gjennom forklaringer for retten og gjennom dokumentbevis. Dokumenter som gjelder arbeidstid, overtid og kursavvikling vil sammen med parts- og vitneforklaringer kunne belyse spørsmålet om foreningen har tilskyndet eller oppfordret til arbeidskamp. Begjæringen gjelder e-poster, notater mv. i tidsrommet umiddelbart forut for tiden da de påståtte aksjonene skal ha funnet sted. Det er klart at kommunikasjon i tiden før de påståtte aksjonene begynte, kan kaste lys over faktiske forhold av betydning for avgjørelsen av saken.
- (45) På denne bakgrunn kan det ikke legges til grunn at e-poster, tekstmeldinger og annen skriftlig korrespondanse, meddelelser eller kommunikasjon, notater, referater og oppsummeringer om arbeidstid, overtid, kursavvikling eller bemanningssituasjonen i selskapet vil være irrelevante for saken.
- (46) Spørsmålet er så om bevisfremleggelsen må nektes eller begrenses etter reglene om bevisavskjæring.
- (47) Tvisteloven § 21-7 annet ledd bokstav b gir retten adgang til å avskjære bevis som «ikke er egnet til å styrke avgjørelsesgrunnlaget nevneverdig». Det er ikke tilstrekkelig for bevisavskjæring at beviset er perifert eller antas å ha liten betydning, jf. Rt-2013-887 avsnitt 10. På dette stadiet av saken er det ikke grunnlag for å si at det er grunnlag for avskjæring etter § 21-7 annet ledd bokstav b. Påstandsgrunnlaget i stevningen er blant annet basert på kommunikasjon mellom foreningen og medlemmene, hvor diskusjoner mv. på e-post, referater, notater mv. vil kunne ha bevismessig betydning.
- (48) De saksøkte har videre anført at Grunnloven § 101 og EMK artikkel 11 tilsier at begjæringen ikke tas til følge. Denne anførselen må ses i sammenheng med kravet til spesifisering.

- (49) Etter tvisteloven § 26-6 første ledd skal begjæring om tilgang til bevis «spesifiseres slik at det er klart hvilke bevisgjensstander kravet gjelder». Kravet til spesifisering kan lempes hvis det er uforholdsmessig vanskelig å etterkomme, og det er en nærliggende mulighet for at kravet kan gi tilgang til bevis, jf. § 26-6 annet ledd. En mer ubestemt leting etter eventuelle bevis av interesse («fisketur»), faller utenfor retten til bevistilgang, jf. HR-2019-997-A avsnitt 68.
- (50) NHO har justert og begrenset kravet om bevistilgang med angivelse av dokumenttype mv. Isolert sett må dette være tilstrekkelig til å oppfylle tvistelovens krav om spesifisering. Spørsmålet er om det kan oppstilles ytterligere krav til begjæringen når den retter seg mot fagforeningens interne kommunikasjon.
- (51) Arbeidstvistlovens regler om bevis må tolkes og anvendes i samsvar med de krav som følger av prinsippet om rettfærdig rettergang, jf. Grunnloven § 95 og EMK artikkel 6. Forarbeidene til tvisteloven presiserer at tvistelovens regler om bevisforbud og bevisfritak ikke er uttømmende, jf. Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) side 457. Dette åpner for at domstolene kan utvikle ulovfestede regler som begrenser adgangen til å kreve fremlagt bevis, jf. HR-2018-931-U avsnitt 23.
- (52) Saksøkte har ikke anført at organisasjonsfriheten tilsier et forbud mot å kreve bevisene fremlagt, men at innsyn i foreningens interne diskusjoner må begrenses. Hvorvidt det er tilstrekkelig grunnlag for å oppstille ulovfestede skranker for reglene om bevistilgang, er det ikke nødvendig å gå inn på i denne avgjørelsen.
- (53) Også organisasjonsfriheten har et forfatningsrettslig og menneskerettslig vern, jf. Grunnloven § 101 og EMK artikkel 11. I organisasjonsfriheten ligger både et individuelt og kollektivt vern, det vil si et vern for medlemmene og for organisasjonen. Organisasjonen må som utgangspunkt ha frihet til å kommunisere med medlemmene uten innblanding fra staten eller andre.
- (54) Kravet om bevistilgang fører i dette tilfellet til at en part får innsyn i foreningens interne forhold. Foreningens behov for skjerming må da avveies mot hensynet til en rettfærdig rettergang, slik at bevistilgangen begrenses til det som er nødvendig for sakens opplysning.

Organisasjonsfriheten er derfor ikke uten videre til hinder for bevis tilgang, jf. ARD-2012-267 avsnitt 51. Det samme gjelder det forhold at dokumenter som kreves fremlagt kan ha opplysninger som ikke er relevante for saken. Utgangspunktet er med andre ord at interne dokumenter må fremlegges hvis det er bevis i saken, jf. HR-2018-931-U avsnitt 19.

- (55) På denne bakgrunn har retten under tvil kommet til at saksøker – slik saken står nå – ikke kan få medhold i den prinsipale påstanden, men at hensynet til sakens opplysning tilsier at saksøker får medhold i den subsidiære påstanden. Den subsidiære påstanden retter seg mot e-poster som helt eller delvis omhandler arbeidstid, overtid, eller kursavvikling i selskapet, sendt til/fra foreningens e-postkasse og e-postkassen for leder og nestleder, og dokumenter utarbeidet av eller sendt til/fra leder og/eller nestleder i selskapet, som også er varslet som vitner i saken.
- (56) Dokumentene som fremlegges kan inneholde personopplysninger. Den saklige avgrensningen av hva dokumentene skal omhandle og hensynet til sakens opplysning tilsier at det ikke er grunnlag for å begrense dokumentfremleggelsen etter en eventuell anvendelse av personvernforordningen.
- (57) NHF/HST har ikke anført at fremleggelsen vil være uforholdsmessig byrdefull av praktiske grunner e.l. I den grad dokumentene helt eller delvis holdes tilbake under henvisning til reglene om bevisforbud og bevisfritak, eller fordi de inneholder forretnings- eller foreningshemmeligheter, må dette opplyses.
- (58) I den prinsipale påstanden var fristen for dokumentfremleggelsen satt til syv dager etter at rettens kjennelse var avsagt. Den subsidiære påstanden hadde ingen frist. Det er behov for avklaring av den praktiske oppfyllelsen av bevis tilgangen. På denne bakgrunn settes oppfyllelsesfristen til 1. juni 2026, og slik at den nærmere gjennomføringen av bevis tilgangen drøftes i et saksforberedende møte.

SLUTNING

1. Helikopter Service Teknikerforening plikter å bevirke fremleggelse av alle e-poster som er sendt fra eller til styret@mfhs.no, leder@mfhs.no og/eller nestleder@mfhs.no, samt tekstmeldinger, notater og referater som er utarbeidet av og/eller sendt fra eller til Rolf Eirik Nes (leder) og/eller Terje Idland (nestleder), i perioden 01. april 2025 til 15. juli 2025, som helt eller delvis omhandler arbeidstid, overtid eller kursavvikling i selskapet. Pålegget omfatter også korrespondanse som måtte være slettet, men som likevel kan la seg gjenopprette.

2. Plikten som er pålagt gjennom slutningens punkt 1 skal oppfylles innen 1. juni 2026.

Tron Løkken Sundet
(sign.)

Dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.